

Tanja Hakoluoto & Tarja Jukkala & Tero Lämsä

NUORISOTYÖ KOULUSSA

YHTEISÖLLISTÄ KASVATUSKUMPPANUUTTA

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

NUORISOTYÖ KOULUSSA

YHTEISÖLLISTÄ KASVATUKUMPPANUUTTA

Tanja Hakoluoto & Tarja Jukkala & Tero Lämsä

NUORISOTYÖ KOULUSSA
Yhteisöllistä kasvatuskumppanuutta
Tanja Hakoluoto & Tarja Jukkala & Tero Lämsä

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU
Verkko Sarja F. Katsauksia ja aineistoja 28
ISBN 978-952-456-182-2 ISSN 1799-5655
© tekijät ja Humanistinen ammattikorkeakoulu

Taitto: Suvi Torikka

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	5
2	NUORISOTYÖN JA KOULUN YHTEISET OPETUS- JA KASVATUSTEHTÄVÄT	6
3	NUORISOTYÖ JA KOULU KASVATUSKUMPPANEINA	7
4	NUORISOTYÖ KOULUSSA OSANA MONIAMMATILLISTA TOIMINTAKULTTUURIA	10
5	NUORISOTYÖNTEKIJÄN TYÖNKUVA JA OSAAMINEN KOULUN TOIMINTAYMPÄRISTÖSSÄ	12
6	TOIMIVAN YHTEISTYÖN JA KASVATUSKUMPPANUUDEN RAKENTAMINEN	14
	6.1 Nuorisotyön ja koulun kasvatuskumppanuuden yhteistyösopimus	15
7	PUHETTA KENTÄLTÄ	17

1. JOHDANTO

Nuorisotyö koulussa on läsnäoloa, kohtaamista, kannustamista, kuulemista, rinnalla kulkemista, ohjaamista ja kasvattamista. Sen rooli painottuu ehkäisevään työhön, pedagogiseen ja moniammatilliseen yhteistyöhön.

Koulun toimintaympäristössä tapahtuvasta nuorisotyöstä käytetään erilaisia nimityksiä tai käsitteitä. Tavallisin puhutaan **nuorisotyöstä koulussa** tai **koulu-nuorisotyöstä**. Nämä käsitteet ovat tavoitteiltaan sekä toiminnoiltaan toisiinsa verrannollisia. Lisäksi erityisesti kunnallisen nuorisotyön toteuttamasta työstä koulussa puhutaan myös **koulu-yhteistyönä**. Humanistinen ammattikorkeakoulu Humak käyttää termiä on nuorisotyö koulussa, joka kuvaa nuorisotyön olemusta koulunuorisotyötä täsmällisemmin. Koulunuorisotyö käsitteenä kategorisoi työn kapea-alaisemmaksi ja herkästi koulun työksi, kun taas nuorisotyötä koulussa korostaa nuorisotyön omia ammatillisia lähtökohtia ja nuorisotyön keskeisiä osaamisen alueita.

Humakissa on kehitetty nuorisotyötä koulussa vuodesta 2002 alkaen. Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamassa valtakunnallisessa Uusiutuva koulu ja nuorisotyö -hankkeessa (2011-2013) kerättiin tietoa ja toimintamalleja ympäri Suomen nuorisotyön moninaisuudesta koulu-yhteisöissä. Tämä opas perustuu sekä aiemmin Humakissa tehtyyn kehittämistyöhön että hankkeessa tuotettuun tietopohjaan ja mallinnuksiin. Opas koulussa tehtävään nuorisotyöhön on kirjoitettu peruskoulun ja lähinnä sen yläkoulun näkökulmasta ja painottuen kuntasektorin

nuorisotyöhön, koska myös hankkeen pääpaino oli kunta-sektorin nuorisotyössä ja koulussa. On kuitenkin huomattava, että arvokasta nuorisotyötä koulussa tekevät myös monet muut tahot, kuten järjestöt ja seurakunnat. Oppaan tavoitteena on tuoda esiin joitakin hyviä käytänteitä ja hieman pohdintaa koulun ja ammatillisen nuorisotyön yhteisen kasvatuskumppanuuden käynnistämiseksi ja jo käynnistyneen yhteistyön edistämiseen. Kasvatuskumppanuus on näkyvä ja oleellinen osa koulussa tapahtuvaa moniammatillista työtä.. Uusiutuva koulu ja nuorisotyö -hankkeessa on keväällä 2014 lisäksi julkaistu laajempi käsikirja samasta aihealueesta.

Lisätietoja:

<http://www.humak.fi/tutkimus/hankkeet/uusiutuva-koulu-ja-nuorisotyö-hanke>

2. NUORISOTYÖN JA KOULUN YHTEISET OPETUS- JA KASVATUSTEHTÄVÄT

Nuorisotyötä sekä koulua ja sen toimintaa määrittävät yhteiskunnan taholta erilaiset lait, asetukset ja ohjeet. Nuorisotyötä ja koulua ohjaavat säännöt ovat perusteiltaan samansuuntaisia. Lisäksi on löydettävissä muita yhtymäkohtia koulussa tehtävän nuorisotyön ja kasvatuskumppanuuden perustaa luomaan.

NUORISOLAIN mukaan sen ”tarkoituksena on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja.

Tavoitteen toteuttamisessa lähtökohtina ovat yhteisöllisyys, yhteisvastuu, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo, monikulttuurisuus ja kansainvälisyys, terveet elämäntavat sekä ympäristön ja elämän kunnioittaminen.”

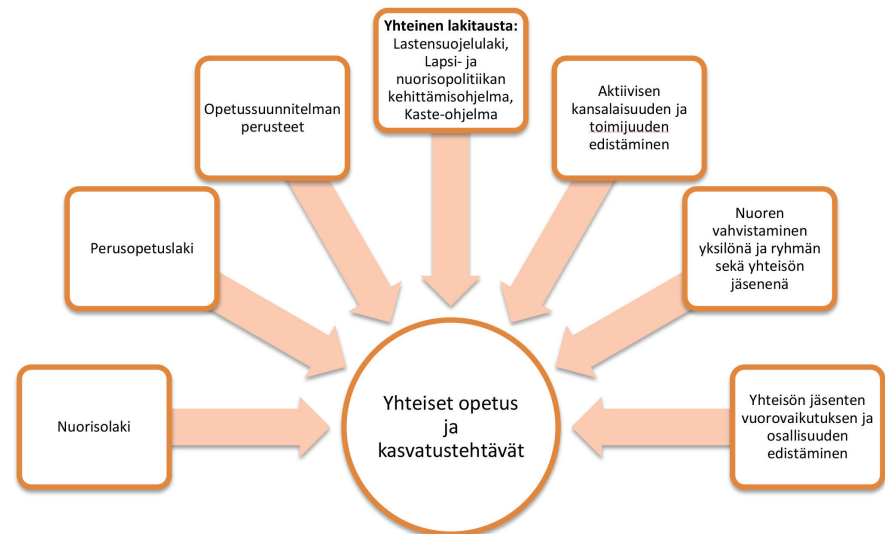
(Nuorisolaki 72/2006, 1§)

PERUSOPETUSLAIN mukaisena tavoitteena koulussa annetun ”opetuksen tavoitteena on tukea oppilaiden kasvua ihmisyyteen ja eettisesti vastuukykyiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä antaa heille elämässä tarpeellisia tietoja ja taitoja. (Perusopetuslaki 628/1998, 2§)” Lisäksi lakiin 2013 tullut lisäys täsmentää osallisuuden edistämisen kuuluvan jokaiseen kouluun: ”Opetuksen järjestäjän tulee edistää kaikkien oppilaiden osallisuutta ja huolehtia siitä, että kaikilla oppilailla on mahdollisuus osallistua koulun toimintaan ja kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä oppilaiden asemaan liittyvistä asioista. Oppi-

laille tulee järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun. (Perusopetuslaki, 47§A.)

PERUSOPETUSSUUNNITELMAN (POPS 2004) mukaisia yhteisiä työskentelyn teemoja voivat olla esimerkiksi:

- Ihmisenä kasvaminen
- Kulttuuri-identiteetti ja kansainvälisyys
- Viestintä ja mediataito
- Osallistuva kansalaisuus ja yrittäjyys
- Vastuu ympäristöstä, hyvinvoinnista ja kestävästä tulevaisuudesta
- Turvallisuus ja liikenne
- Ihminen ja teknologia

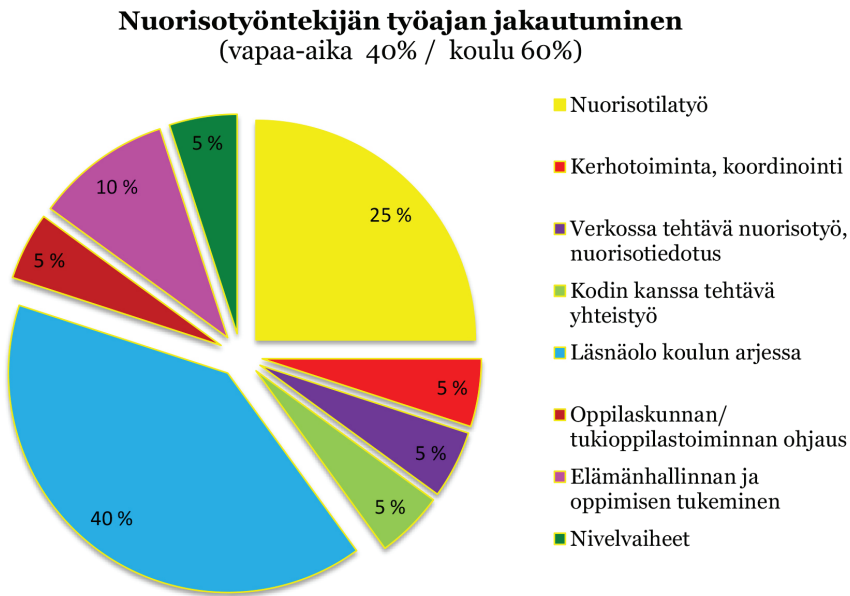

3. NUORISOTYÖ JA KOULU KASVATUKUMPPANEINA

Nuorisotyön ja koulun yhteistyöllä on pitkät perinteet. Molemmat osapuolet ovat tehneet yhteistyötä kuitenkin omista lähtökohdistaan. Koulun tehtävä on opettaa ja kasvattaa, mutta kasvattaminen on myös nuorisotyön tehtävä. Tämä on nuorisotyön ja koulun kasvatuskumppanuuden lähtökohta ja yhteinen rajapinta. Koulun lakisääteiset tehtävät ja toimintakulttuuri ovat vaikuttaneet yhteistyön mahdollisuuksiin ja reunaehtoihin, ja työtä on

Kaavio 1.

Esimerkki nuorisotyöntekijän työajan jakautumisesta

aiemmin leimannut suunnittelemattomuus ja tavoitteettomuus. Nuorisotyön tavoitteet ja toimintamuodot koulussa ovat hahmottuneet molempien toimijoiden, koulun ja nuorisotyön, kentässä 2000 - luvulla kohti yhteistä ajattelua: nuorten kasvun tukemista ja kouluhyvinvoinnin kehittämistä. Yhteistoiminta on saanut uusia muotoja ja työ on alkanut kehittyä kohti dialogista, tavoitteellista yhteistyötä, kasvatuskumppanuutta. Nuorisotyölle on syntynyt koulussa tilaus ja tarve.

Koulussa tehtävän nuorisotyön rooli painottuu ehkäisevään työhön sekä pedagogiseen ja moniammatilliseen yhteistyöhön. Myös nuorten itsensä tulee saada vaikuttaa ja osallistua oman oppimisen ja kasvunsa yhteisöön. Osallisuus on keskeinen osaamisalue, jossa nuorisotyö voi edistää kouluyhteisön toimintaa.

Humakissa tehdyn kehittämis- ja tutkimustyön perusteella nuorisotyön läsnäolo koulussa mahdollistaa erityisesti nuorisotyön näkökulmasta matalan kynnyksen tuen ja ehkäisevän työn nuorten eri kasvuympäristöissä sekä edistää kasvatuskumppanuutta ja monialaista yhteistyötä. Nuorisotyöntekijän toimiminen sekä nuorisotyön perinteisissä toimintaympäristöissä että koulussa edesauttaa nuorten kokonaisvaltaista tukemista.

Uusiutuva koulu ja nuorisotyö-hankkeessa pilottikoulusta kerätyn aineiston pohjalta piirtyi kuva nuorisotyöstä koulussa nuorten kasvua, hyvinvointia, osallisuutta ja koulun yhteisöllisyyttä tukevasta, monenlaisia ongelmia ehkäisevästä työmuodosta, joka koetaan arvokkaaksi ja tärkeäksi. Nuorisotyö koulussa parhaimmillaan parantaa

koulun ilmapiiriä, tukee kouluhyvinvointia, opetusuunnitelman tavoitteita sekä ehkäisee syrjäytymistä. Samanaikaisesti nuorisotyö koulussa näyttäytyy moninaisena, laajasta tehtävien kirjosta koostuvana ja osin jäsentymättömänä työmuotona, jonka tavoitteita ei monin paikoin ole määritelty yhdessä muiden koulussa toimivien kasvattajien kanssa.

Kasvatuskumppanuus on yhteistyötä nuoren kasvun ja kehittymisen tueksi. Aidoimmillaan se on koulussa kohtaavien toimijoiden pitkäjänteistä tavoitteellista moniammatillista yhteistyötä.

	Nuorisotyö koulussa	Saavutettavuus	Yhteys muihin palveluihin
Alin taso	Toiminta on nuorten tunnistamaa ja he tulevat toiminnan piiriin tekemään asioita	Toiminta tavoittaa satunnaisesti valikoituneita nuoria	Ei yhteyttä koulun toimintaan, vain toimintaa kouluajalla
Keskitaso	Toiminta tarjoaa hauskoja toiminnallisia tuokioita ilman keskittymistä kasvatuksellisiin tavoitteisiin. Toiminta tuottaa oppimista ja kasvua, mutta sitä ei ole aukaistu vahvasti osana koulun kokonaisuutta	Nuorisotyöntekijät ovat tietoisia saavutettavuuden valikoitumisesta ja satunnaisuudesta sekä pyrkivät muutokseen	Nuorisotyöllä on linkki koulun toimintaan ja ainakin joitakin vakiintuneita ja pitkäkestoisia yhteistyökumppaneita koulussa
Kasvatuskumppanuus	Kasvatuskumppanuus tavoitetaan, kun nuorisotyön tavoitteena oleva yksilön ja ryhmän kasvu saavutetaan hauskan ja houkuttelevan toiminnan sekä vapaasti haluttujen toimintojen kautta. Oppiminen on tunnistettua ja sitä arvostetaan osana koulun kokonaisuutta ja oppilaan/nuoren oppimisympäristöjen kokonaisuutta	Tavoittavuutta ja tarjottujen palvelujen luonnetta arvioidaan ja kehitetään yhdessä nuorten ja yhteistyökumppanien kanssa	Vuorovaikutuksen avulla yhteys palveluihin pysyy ajantasaisena. Vahva kytkös opetussuunnitelmaan ja yhteistyötä tehdään useilla eri tasoilla. Nuoret tunnistavat toiminnan ja heidän roolinsa kehittyvät

Taulukko 1.
Kohti kasvatuskumppanuutta
(pohjautuen Kiilakoski 2013)

Koulun ja nuorisotyön kasvatuskumppanuus on ehkäisevää työtä, joka:

- osallistaa nuoria ja lisää heidän toimintamahdollisuuksiaan koulussa
- auttaa nuoria näkemään itsensä aktiivisina toimijoina koulussa ja yhteiskunnassa
- keskittyy ryhmän ja yhteisön toimintaan, yhteisöllisyyden tukemiseen sekä elämänhallintaan vaikuttavien tekijöiden positiiviseen edistämiseen
- tukee nuorten sosioemotionaalaisia - ja vuorovaikutustaitoja
- tukee nuoren positiivisen minäkuvan rakentamista ja sosiaalisia verkostoja
- parantaa sukupolvien välisiä vuorovaikutussuhteita
- toimii monialaisessa kasvatusyhteistyössä kasvatuskumppanina
- yhdistää formaalia ja informaalia kasvattamistamista rakentaen uutta toimintakulttuuria, jossa nuoret itse ja yhdessä tuottavat tietoa
- lisää kouluviihtyvyyttä
- vähentää eriarvoisuutta

Ehkäisevällä työotteella toimiminen kouluyhteisössä mahdollistaa tehokkaasti myös ehkäisevän lastensuojelun toteuttamisen lain velvoittamalla tavalla. Lastensuojelulaissa määritellään ehkäisevä lastensuojelu, jolla edistetään ja turvataan lasten ja nuorten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta. Lastensuojelulaki edellyttää laaja-alaista ja suunnitelmallista lasten ja perheiden ongelmia ehkäisevää toimintaa sosiaalitoi-

men ohella muilla toimialoilla, esimerkiksi terveydenhuollossa ja opetustoimessa sekä nuorisotyössä. Nuorisotyön tavoitteena on myös estää koulupudokkuutta, tukea jatkokoulutukseen hakeutumisessa ja työelämään pääsemisessä.

Humanistisesta Ammattikorkeakoulusta löytyy tukea:

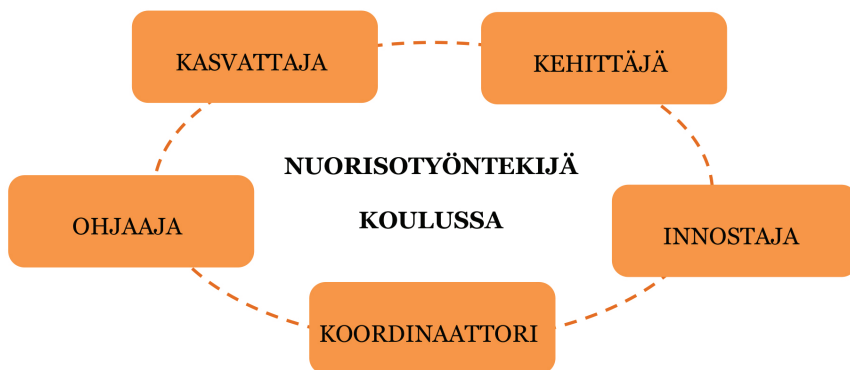
Koulutus **Nuorisotyö koulussa perusteet** 2 op: Peruskoulutus, joka keskittyy koulussa tehtävän nuorisotyön mahdollisuuksiin ja kehittää valmiuksia toimia yhteistyössä koulun monialaisen henkilöstön kanssa kasvatuskumppanina osallisuuden lisäämiseksi ja kouluhuvinvoinnin rakentamiseksi.

Starttikoulutus (1 op) ja **Huoltokoulutus** (1 op): Täsmäkoulutukset kuntien toimijoille erilaiset lähtökohdat huomioiden. Tavoitteena mm. syventää nuorisotyön ja koulun yhteistyötä, nuorisotyötä koulussa ja kasvatuskumppanuutta. Tarkoitettu nuorisotyöntekijöille, opettajille, johtajille ja päättäjille.

Konsultointi- ja tukipalvelu: Pitkäjänteinen mentoointi- ja sparraustuki kuntiin koulun ja nuorisotyön yhteistyöprosessin rakentamiseen sekä nuorisotyöntekijöiden ammatilliseen tukemiseen organisaation toiveiden mukaan.

4. NUORISOTYÖ KOULUSSA OSANA MONIAMMATILLISTA TOIMINTAKULTTUURIA

Kasvatuskumppanuus koulun arjessa edellyttää luottamuksen syntymistä koulun henkilökunnan ja nuorisotyöntekijän välillä sekä yhteistä tahtotilaa ja jaettua näkemystä nuorisotyöntekijän työnkuvasta ja eri ammattiryhmien rooleista koulussa. Lisäksi on huomioitava koulun arjessa toimivat muut ammattilaiset kuten oppilashuollon henkilöstö, kouluterveydenhuolto (terveydenhoitajat, kuraattorit ja koulupsykologit), opetuksen tukihenkilöstö (koulunkäynninohjaajat ja koulusihteerit) sekä koulun muut toimijat (kiinteistönhuolto, siistijät ja ruokalan henkilöstö). Monialainen yhteistyö edellyttää toisen osaamisen ja ammatillisuuden tunnistamista, kunnioitusta, arvostusta sekä työnkuvien ja työnjaon selkeyttämistä.

Nuorisotyöntekijän työnkuvan, roolien ja työtteen suunnitelmallinen ja tavoitteellinen kehittäminen mahdollistavat koulun ja nuorisotyön kehittymisen kohti aitoa kasvatuskumppanuutta. Nuorisotyön ja koulun yhteiset tavoitteet toteutuvat parhaiten, jos moniammatillinen yhteistyö toimii, ammattilaiset tuntevat vahvuutensa, luottavat ja arvostavat omaa ja toistensa työtä sekä pystyvät yhdessä rakentamaan yhteisöllisyyttä ja kehittämään kouluhyvinvointia nuoren kasvun tukemiseksi.

Nuorisotyöntekijän roolit koulussa syntyvät hänen työtöhtävistään ja työtöhteestaan. Hän voi olla kasvattaja, koordinaattori, innostaja, ohjaaja ja kehittäjä. Humakin Uusiutuva koulu ja nuorisotyö -hankkeen kyselyjen tuloksissa nousi esille koulun arjen kiireisyyden vaikutus myös ajan antamiseen nuorille. Opetushenkilöstö ei useinkaan ehdi nykyisessä koulupäivän rakenteessa ja toimintakulttuurissa tukea ja kuunnella nuoria riittävästi. Henkilökunta näki tässä nuorisotyöntekijän tärkeän roolin luotettavana, helposti lähestyttävänä aikuisena, jolla on aikaa nuorten asioille koulun arjessa.

Koulun ja nuorisotyön yhteistyö liikkuu tavallisesti kahdella eri tasolla. Voidaan tehdä koulu yhteistyötä, jossa nuorisotyö ”hyödyntää” koulua nuoret kokoavana paikana. Tällöin kyse on mm. tiedottamisesta ja oman toiminnan markkinoinnista. Koulun yhteistyökumppanina nuorisotyö voi myös omaan arvomaailmaansa pohjautuvalla osaamisella tukea koulun kasvatustehtävää ja tavoitetta aktiiviseksi kansalaiseksi kasvattamisessa. Toisaalta voidaan myös tehdä yhteistyötä jaetun asiantuntijuuden ja kasvatuskumppanuuden merkeissä. Tällöin rakenne-

taan yhdessä monialaisesti koulun kasvuyhteisöä ja toimintakulttuuria koulun arjessa nuoren aktiiviseksi kansalaiseksi kasvamisen tukemisessa. (Kolehmainen 2013).

Koulussa toimiessa nuorisotyöntekijä ei voi keskittyä pelkästään nuorten ohjaamiseen ja tukemiseen. Nuorten hyvinvointiin vaikuttavat myös aikuisten tavat ja toimintamallit - kouluyhteisön toimintakulttuuri, jolla tarkoitetaan tässä jokaisen koulun omaa tapaa tulkita kasvatust- ja opetustehtävää sekä sitä ”miten koulussa eletään”. Toimintakulttuurilla on merkitystä siihen, miten koulussa viihdytään, opitaan ja kasvetaan. Siihen kuuluu myös oppituntien ulkopuolinen toiminta, kuten teemapäivät, juhlat sekä erilaiset tapahtumat. Lisäksi se sisältää koulun viralliset sekä epäviralliset säännöt, toiminta- ja käytäytymismallit sekä arvot ja periaatteet, joihin koulutyön laatu perustuu.

Tavoitteena on toimintakulttuuri, joka on avoin ja vuorovaikutteinen sekä tukee yhteistyötä niin koulun sisällä kuin kotien ja muun yhteiskunnan kanssa. Myös oppilaalla tulee olla mahdollisuus osallistua koulun toimintakulttuurin luomiseen ja sen kehittämiseen.

5. NUORISYÖNTEKIJÄN TYÖNKUVA JA OSAAMINEN KOULUN TOIMINTAYMPÄRISTÖSSÄ

Koulut muodostavat arjen yhteisöjä erilaisessa elämänvaiheessa oleville nuorille sekä aikuisille. Nuorisotyön lähtökohdista myös koulun muodostamassa toimintaympäristössä on kuitenkin nuorisotyön lainsäädäntö ja arvot. Näistä lähtökohdista koulussa tehtävä nuorisotyö pyrkii edistämään kouluyhteisön jäsenten vuorovaikutusta ja osallisuutta. Nuorisotyöntekijän on siis kyettävä soveltamaan työssään kouluyhteisössä tilanne- ja yhteisökohtaisesti nuorisotyön arvo- ja eettistä osaamista. Työ nuorten parissa rakentuu koulussakin kohtaamisen, dialogisuuden ja luottamuksellisuuden varaan.

Koulujen arki ja sieltä nousevat tarpeet ohjaavat nuorisotyöntekijän työtä. Keskeistä on yksilön kohtaaminen ryhmän ja yhteisön jäsenenä erilaisissa tilanteissa ja elämänvaiheissa. Nuorisotyöntekijä osallistaa ja toimii aktiivisessa vuorovaikutuksessa nuorten kanssa.

Nuorisotyöntekijöitä työskentelee päätoimisesti ja koajallisesti kouluissa sekä toisaalta osana muuta työtä, esimerkiksi nuorten vapaa-ajalla tehtävää nuorisotyötä. Nuorisotyöntekijöiden esimies voi olla opetuksen tai nuorisotoimen henkilöstöstä ja palkkaus voi tapahtua kumman tahansa hallintokunnan toimesta. Koulussa toimivien nuorisotyöntekijöiden koulutus ja ammattinimikkeet ovat vaihtelevia: kasvatusohjaaja, kasvatussihteeri, kouluohjaaja, koulunuorisotyöntekijä, nuorisotyöntekijä, erityisohjaaja jne..

Tavoite

- Tukea nuoren kasvua ja hyvinvointia aktiiviseksi kansalaiseksi ja toimijaksi
- Vahvistaa yksilöä ryhmän ja yhteisön jäsenenä
- Edistää yhteisön jäsenen vuorovaikutusta ja osallisuutta

Osaaminen

- Yksilö- ja ryhmäohjaustaidot
- Ryhmäprosessin vahvistaminen
- Yhteisöllinen osaaminen
- Dialoginen kehittämisosaaminen
- Osaaminen elämänhallinnan tukijana
- Monialainen yhteistyö
- Osallistavat ja pedagogiset menetelmät

Työtehtävät

- Oiskelumotivaation ja sosiaalisten taitojen tukeminen, yksilöohjaus elämänhallinnan tukemisessa mm. kasvatuskeskusteluihin
- Opetussuunnitelmien aihekokonaisuuksien toteuttaminen (esim. päihde-, seksuaalisuus, tunnetaito- ja mediakasvatus)
- Kiusaamisen ehkäiseminen, työrauhan edistäminen ja ryhmähengen kehittäminen
- Käytäväkohtaaminen ja välituntiohjaus
- Oppilaskunta-, pienryhmä- ja tukioppilastoiminta
- Harrastustoiminta, tapahtumat ja teemapäivät
- Kodin ja koulun yhteistyö
- Nivelvaihtely oppilaskunta-, pienryhmä- ja tukioppilastoiminta
- Yhteistyön nuoren verkostojen kanssa mm. vapaa-ajalla
- Organisoitu ohjaus- ja kohtaamistyö koulun arjessa ja nuoren vapaa-ajan rajapinnalla

Menetelmät ja työn perusta

- **Työ tehdään nuorten ja yhteisön muiden ammattiryhmien kanssa:**
  - keskustelemalla
  - toiminnallisesti osallistavilla menetelmillä
  - Innostaen
  - vierellä kulkien ja kuunnellen
  - yhteisillä tavoitteilla ja pelisäännöillä
  - tasavertaisuudella ja ennakkoluulottomalla asenteella
  - luottamalla ja kunnioittamalla
- **Työn perustan muodostavat:**
  - nuorisotyöntekijän vaihteluvollisuus
  - nuorten vapaaehtoisuus

Nuorisotyöntekijälle koulun toimintaympäristössä työskentely oman ammattikunnan ainoana edustajana liittyy erilaisia haasteita, kuten:

- Miten tuoda esiin ja säilyttää nuorisotyön työote vahvassa ja pitkät historialliset perinteet omaavassa toimintakulttuurissa?
- Miten toimia rakentavasti ja silti nuorisotyöllistä ammatti-identiteettiä ja osaamista ylläpitäen toisaalta moniammatillisissa suhteissa ja toisaalta opettajakunnan kanssa toimiessa?
- Mitkä ovat parhaat ja toimivimmat ratkaisut erilaisiin arjen tilanteisiin?
- Mistä löytää ne nuorisotyötä koulussa tekevät kollegat, joiden kanssa näitä kysymyksiä voisi pohtia ja ratkaisuja löytää?

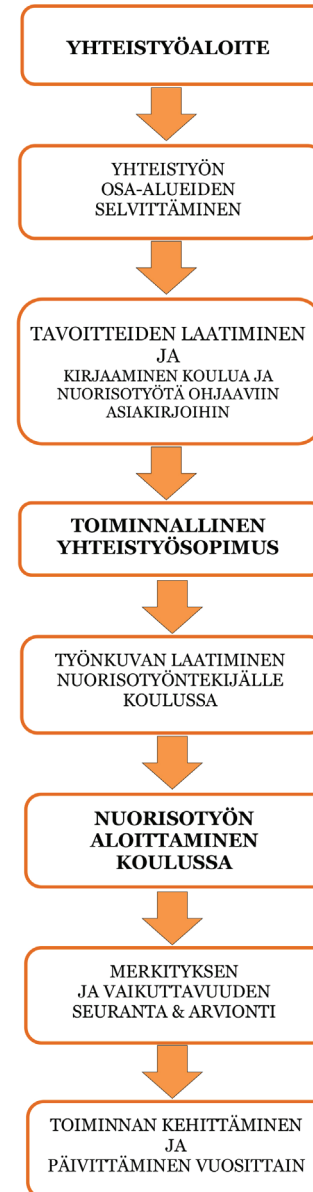

6. TOIMIVAN YHTEISTYÖN JA KASVATUKUMPPANUUDEN RAKENTAMINEN

Uusiutuva koulu ja nuorisotyö-hankkeessa kehitettiin prosessikuvaus nuorisotyön ja koulun yhteistyön keskeisimmistä vaiheista. Prosessikuvaus huomioi yhteistyön rakentamisen vaiheet.

Tavoitteena on selkiyttää työn suunnittelua, eri tahojen tehtäviä yhteistyön ja tavoitteiden toteutumisessa sekä osallistumista yhteistyön eri vaiheissa. Kuvauksessa on selkiytetty nuorisotyöntekijän roolin ja aseman rakentamista kouluun

Lähtökohtana yhteisille tavoitteille ovat yhteistyön edellytysten kartoitus ja asioista keskusteleminen. Alkuvaiheen keskustelut voidaan toteuttaa esimerkiksi työseminaarina, johon osallistuvat sekä nuorisotyön että opetuksen henkilöstö. Selvitysvaiheen osallistujat ovat johtajia ja käytännön työntekijöitä. Johtajilla on mahdollisuus vaikuttaa työn resursseihin ja rakennelinjauksiin paikallisella tasolla ja myös päätöksenteossa. Käytännön työntekijät ovat parhaita sisällöllisiä asiantuntijoita.

6.2 Nuorisotyön ja koulun kasvatuskumppanuuden yhteistyösopimus

Nuorisotyön ja koulun kasvatuskumppanuuden edistämiseksi tulisi yhteistyösopimuksessa sopia seuraavista asioista:

Yhteistyöresurssit

- Nuorisotyöntekijöiden työaikaresurssi koulussa tehtävään työhön (sis. koulussa läsnäoloa, sovittuja ohjattuja toimintoja koulupäivän aikana ja koulussa tehtävän työn suunnittelua)
- Koulun henkilöstön sitoutuminen ja työaika yhteistyöhön
- Toiminnan taloudelliset kustannukset ja toteuttamismahdollisuudet
- Nuorisotyöntekijän yhteistyöverkostot

Tiedonkulku ja oppilashuoltotyö

- Nuorisotyöntekijästä ja hänen työnkuvastaan tiedottaminen koulun tiedotusfoorumeilla (uusien opettajien perehdytys, koulun verkkosivut, ilmoitustaulut, sähköinen kodin ja koulun yhteydenpito, lukuvuositedote)
- Nuorisotyöntekijän lisääminen koulun henkilöstön tiedotusfoorumeille, jotta hän voi tiedottaa toiminnastaan ja saada tietoa sekä osallistua työnkuvansa puitteissa koulun arkeen
- Nuorisotyöntekijän osallistuminen opettajankokouksiin ja koulutuksiin

- Nuorisotyöntekijän osallistuminen ja rooli vanhempainilloissa
- Nuorisotyöntekijän osallistuminen oppilashuoltoryhmän työskentelyyn

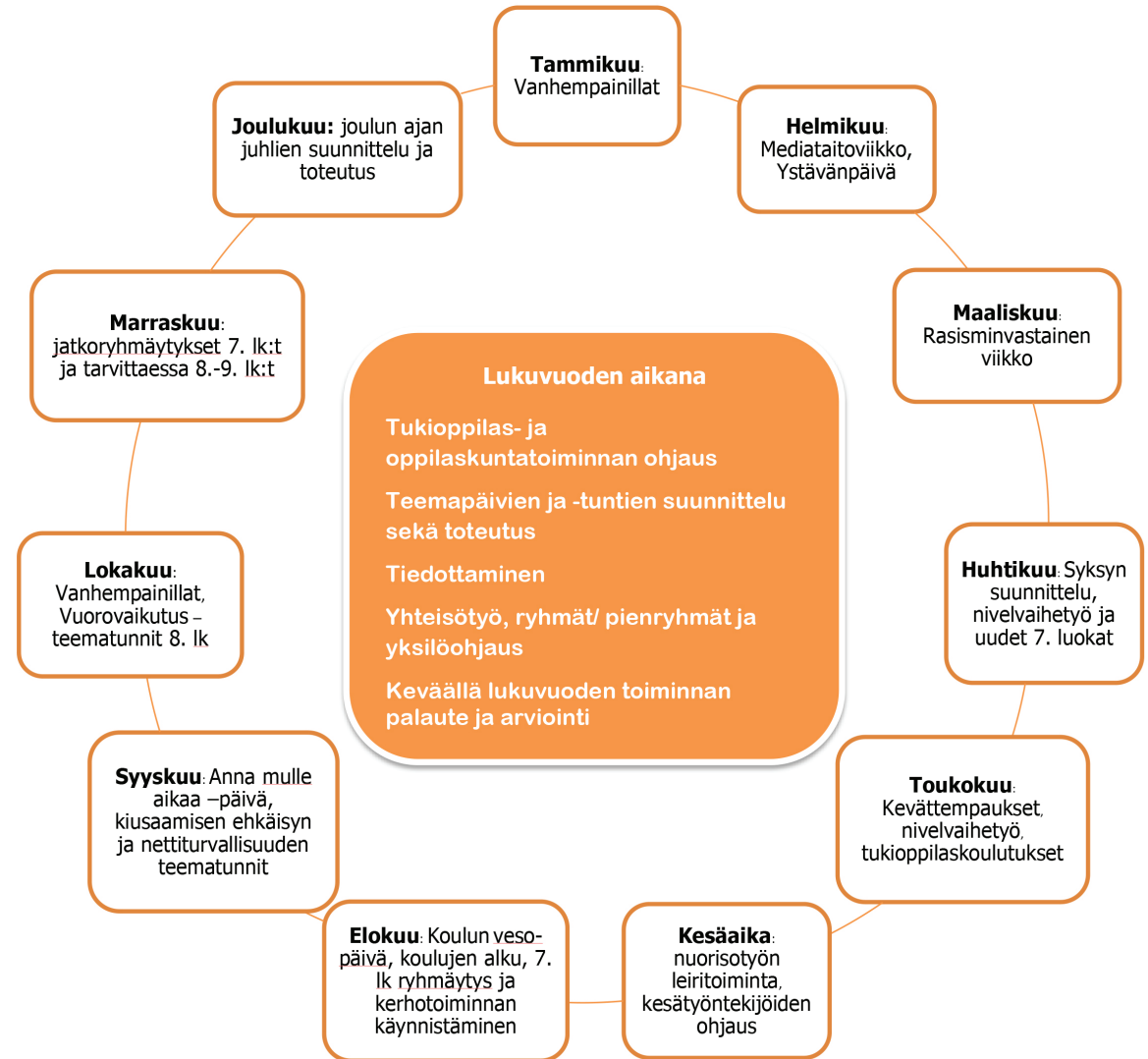
Yhteistyön toimijat, ydintekijät ja nuorisotyöntekijän tuki

- Yhteistyösopimuksen sisällön laatimiseen ja suunnitteluun osallistuvat henkilöt
- Nuorisotyöntekijän ammatillinen tuki työllensä, vertaistuki ja mahdollisuus lisäkoulutukseen
- Nuorisotyöntekijän tukeminen työn suunnittelussa ja toteuttamisessa koulussa
- Nuorisotyöntekijän osallistuminen koulun erilaisiin työryhmiin

Yhteistyön vuosikello

- Koulun ja nuorisotyön yhteisen vuosikellon laatiminen (vastaa nuorisotyöntekijä yhdessä koulun henkilöstöstä koottavan työryhmän kanssa. Vuosikello kertoo vuoden aikana tapahtuvat toiminnot ja aikataulut. Vuosikello huomioi koulun lukuvuoden, opetussuunnitelman sisällöt ja yhteiskunnan tapahtumat sekä teemat.
- Vuosikello laatimisen aikataulusta esimerkiksi elokuun alkuun mennessä. Vuosikelloa tarkentamisesta tarpeen mukaan.
- Vuosikellon tapahtumia ja yhteistyön prosessia arvioimisesta vuosittain. Toiminnan kehittämistä palautteen ja arvioinnin perusteella.

Uusiutuva koulu ja nuorisotyö hankkeen vuosikellon esimerkkiin on sijoitettu yhdessä sovitut ja suunnitellut toiminnot koulun lukuvuoden aikana. Vuosikellon tekemisen yhteydessä voidaan sopia myös muista asioista ja päivämääristä, esimerkiksi Veso-päivistä, vanhempainilloista, opettajainkokouksista. Vuosikello on tarkoitettu helpottamaan yhteistä suunnittelua ja yhteistyön dokumentointia, jotta sovitut yhteistyön muodot eivät jäisi henkilöiden varaan, vaan toiminta voisi jatkua jouheasti vaikkapa tilanteissa, joissa työntekijä vaihtuu. Vuosikelloon voidaan myös sijoittaa yhteistyön ajankohdat ja työnjako ja sitä voidaan käyttää yhteistyön arvioinnin pohjana lukuvuoden lopussa.

7. PUHETTA KENTÄLTÄ

Uusiutuva koulu ja nuorisotyö - hankkeessa tehtiin hankkeen pilottikunnan Konneveden yhteistyökumppaneina toimineille aikuisille (opettajat sekä muut yhteistyökumppanit) sekä nuorille seurantakyselyt, jossa vastauksia haettiin mm. kysymyksiin siitä miten nuorisotyöntekijän työ näkyi koulun arjessa ja vaikuttiko se koulun toimintakulttuuriin ja ilmapiiriin.

Miten nuorisotyöntekijän työ näkyi koulussa?

"Auttoi ipanoita ojan pohjalla"

"Ilmapiiri oli parempi ja koulussa oli hauskeempaa. Kiusaaminen väheni."

"Koulussa oli paljon mukavampi ilmapiiri (:"

Oli mukana oppilaskunnan ja tukareiden jutuissa."

"Se toi eloisuutta, mukavaa tekemistä ja loi rentoa ilmapiiriä."

"Nuorisotyöntekijä oli mukana kaikissa koulun tapahtumissa ja niiden järjestämisessä. Hänelle sai mennä puhumaan mistä vain, jos oli asiaa. Oli kivaa kun koulullamme oli nuorisotyöntekijä."

"Järjestettiin tapahtumia ja oli hyvä ilmapiiri."

UKNT Nuorten seurantakysely

Vaikuttiko nuorisotyöntekijän läsnäolo koulun ilmapiiriin tai kouluviihtyvyyteen?

"On paljon mukavampi ja rennompi ilmapiiri"

"Kiusaaminen jne. puuttui ja ilmapiiri oli paaaaljon parempi."

"Oli hieman vanhempii ihminen ja virallinen mutta henkilö jolle voi puhua vapautuneesti"

"Hän ymmärsi meidän nuortenkin ajatuksia."

UKNT Nuorten seurantakysely

"Koulumme nuorisotyöntekijä hoiti tehtävänsä loistavasti ja osoitti omalla toiminnallaan, miten tärkeää tällainen yhteistyö on teini-ian kuohuissa vellovien nuorten kanssa. Meillä opettajilla on paha taipumus nähdä koulu irrallisena suorituspolkuna nuoren tärkeässä kasvuvaiheessa."

"Kyllä, nimenomaan kouluajan ja vapaa-ajan lähentyminen toi oppilaiden pulmia päivänvaloon ja silloin niihin oli helpompi löytää ratkaisuja. Yleinen koulumotivaatio nousi monilla oppilailla."

"Nuorille oli enemmän suunniteltua tekemistä, keskusteluseuraa. Tuntui, että koulussa tapahtui asioita enemmän ja mahdollisimman moni osallistui koulun toimintaan."

UKNT Aikuisten seurantakysely

”Nuorisotyöntekijä oli avuksi ja iloksi niin nuorille kuin opettajillekin. Monta yhteistä projektia tuli tehtyä hänen kanssaan, jotka nyt jäävät tekemättä.”

”Avasi uusia näkökulmia ja keskustelut nuorisotyöntekijän kanssa olivat antoisia.”

”Usein yhdessä jututtamalla oppilasta eri tilanteissa moni pulma hoitui kuin itsestään.”

UKNT Aikuisten seurantakyely

”Täysipäinen kanssakasvattaja auttoi osaltaan myös oman työni tekemisessä. Kivat tempaukset ja innostava osallistuminen niin arkeen kuin juhlaan toi vaihtelua tasapaksuuteen.”

”Yhdistyksen näkökulmasta nuorisotyöntekijän toimiminen koulussa helpotti yhteyden ottoa ja pitoa koulun kanssa. Se lujitti myös yhteistyötä.”

”Koulun arjessa nuorisotyöntekijän läsnäolo näkyi konkreettisesti niin, että hän toimi useassa asiassa linkkinä opettajien ja oppilaiden välillä ja toi esiin nuorten osallisuutta.”

”Jo pelkästään nuorisotyöntekijän läsnäololla on turvallisuutta tuovia vaikutuksia. Työntekijän läsnäolo on varmasti vähentänyt kiusaamista.”

”Ensisijaisen tärkeänä näin sen, että nuorilla oli välittävä aikuinen, jota oli helppo lähestyä. Opettajalle kertomisessa on usein suurempi kynnyks.”

UKNT Aikuisten seurantakyely

Oppaassa käytetyt lähteet:

Humak Uusiutuva koulu ja nuorisotyö 2011 – 2013 -hankkeen materiaalit ja mallit.

Kiilakoski, Tomi. 2013. Koulu ja nuorisotyö, Yhteiset tavoitteet ja käytännöt -luento. Kuopio: Koulun ja nuorisotyön yhteistyö -seminaari 5.9.2013. <http://www.slideshare.net/TomiKiilakoski/kiilakoski-nuorisoty-koulussa-050913>

Kolehmainen, Marjo 2012. Kasvattajana ristiallokossa. Ammatillinen identiteetti koulussa nuorisotyötä tekevien kokemana. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Opinnäyte. Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma, ylempi AMK (90 op). Toukokuu 2012.

Kolehmainen, Marjo & Lahtinen, Pauliina 2014. Nuorisotyötä koulussa –yhteisen toimintakulttuurin kehittäminen. Helsinki: Humak.

NUORISOTYÖ KOULUSSA

YHTEISÖLLISTÄ KASVATUSKUMPPANUUTTA

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Verkko Sarja F. Katsauksia ja aineistoja 28
ISBN 978-952-456-182-2 ISSN 1799-5655

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

www.humak.fi